

LIETUVIŲ
DIENOS

UŽ LAISVĘ ŽUVUSIŲ LAIDOTUVĖS VILNIUJE

LITHUANIAN DAYS
JANUARY 1991

1991 M. SAUSIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Telefonas: (213) 664-2919

1991, SAUSIO Nr. 1 (411)
JANUARY, 1991 No. 1 (411)

Eina XLII metai Volume XLII

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
Redakcinė kolegija

Arūnas Barkus, M.S.
Margis Matulionis, J.D.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

"LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for \$25.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029."

RATES/KAINOS

Single Copy/Atskiro nr. kaina.....\$ 2.50
Yearly Subscription/Prenumerata metams..... 25.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata..... 40.00

Rates in Canadian Dollars/Kainos Kanadiškais doleriais
Yearly Subscription/Prenumerata metams..... 30.00
Honorary Subscription/Garbės prenumerata..... 55.00

STATEMENT TO THE PRESS

by Stasys Kašauskas
Member of Lithuania's Parliament,
Foreign Affairs Committee Member
January 14, 1991

Los Angeles councilman H. Bernson and Lithuania's Parliament member St. Kasauskas (Member of the Foreign Affairs Committee).
Councilman H. Bernson ir Lietuvos AT narys ir Užsienio Reikalų komiteto narys Stasys Kašauskas. Photo by V. Baltušienė.

An **unbelievable** act of vandalism has been committed. The Soviet Union, using the Persian Gulf crisis as a distraction, has attacked its neighboring country Lithuania with great military force. As tanks crush innocent people we are reminded of the 1940 tactics used by Stalin to forcibly annex the Baltic States. The Kremlin *claims* it is only answering a call to free Lithuania's inhabitants. From what? From her own legally elected Parliament and the March 11, 1990 Declaration of Independence and democratization?

Just as the elders in a family answer for the children, larger nations answer for the smaller ones. The United States wants no victims in the Persian Gulf, where as of yet, there is no war. **In Lithuania — there is war**, with real tanks, machine guns, and real bloodshed. Can the conscience of the world be silent? Young people's bodies are so brutally disfigured from the injuries sustained during the Saturday morning massacre that their own parents are unable to recognize them.

Media buildings have been seized and communication has been cut off from the Parliament building to the citizens of Lithuania as well as to the outside world. While a massive Soviet military front outside the Parliament building indicates a possible attempt to overrun it, hundreds of thousands of brave people serve as a human barricade.

Having suffered fifty years of dictatorship, imprisonment and murders, Lithuania wants no more slavery. Her only voice is the legal Parliament's action. Whatever the trespassing and

TURINYS/CONTENTS LIETUVIŠKOJI DALIS

Nauji Metai — nauji kruvini lapai.....	3
Bernardas Brazdžionis	
Aukos lelija.....	4
Valerija Baltušienė	
Lietuvių aukos nenueis veltui.....	5
Iš Lietuvos spaudos.....	8
Išėjimo lietuviai demonstruoja.....	14
Radijos programos.....	23

ENGLISH SECTION

Stasys Kašauskas, Member of Lithuanian Parliament and Member of the Foreign Affairs Committee	
Statement to the Press.....	2
Matilda Strikaitytė-Mėlienė	
Crosses in the Arctic.....	15
Nobel Prize Laureate Blasts	
U.S. policy on Lithuania.....	16
Strange Choice.....	17
Dr. Vytautas J. Bieliauskas	
Why the Baltics Matter.....	18
Declaration, signed by Presidents of Estonia, Latvia, Lithuania and SFSR.....	19
Sister Virginia Vytell	
A Nun's Impression of Ann Jillian	
Jūratė Nausėdaitė.....	20
Vytautas Landsbergis	
Sovereign State or hostile captive?....	21
Statement by the Press Secretary.....	21
Vytautas J. Šliūpas	
The Gorbachev Bush doesn't see.....	22
Campbell Bill would sanction USSR	
For Lithuanian Crackdown.....	22

BACK COVER

Gorbachev's "Doves of peace", soviet tanks, in Vilnius.

Gorbačiovo "Taikos balandžiai" Vilniuje.

FRONT COVER

In Gediminas square near the cathedral in Vilnius, a large mass of Lithuanians lead the victims of Soviet violence to their eternal rest.

provoking Soviet military and the fascists of Moscow may say on Lithuania's behalf **is a lie**, as is the Soviet military's current "**non-use**" of force. Lithuania has said her piece — she will be **Independent** no matter what the consequences and the sacrifices.

The only transmitting radio station is sending S.O.S. signals. Will the world not hear the cries for help? Will it continue to let vandals murder unarmed people?

Vilniaus Katedroje laikomos gedulingos mišios už sovietų nužudytus lietuvius.
Requiem mass in Vilnius cathedral for Lithuanians killed by Soviets.

NAUJI METAI — NAUJI KRUVINI LAPAI

Nauji metai — nauji lapai, sako liaudis. Praėjusių metų Lietuvos lapai — prirašyti tautos atgimimo, džiaugsmo ir šviesių vilčių.

Po parlamento rinkimų, po kovo 11 Lietuvos nepriklausomybės atstatymo paskelbimo prasidėjo savarankiško politinio, administracinio, kultūrinio — švietimo darbo veikla.

Plevėsavo trispalvė vėliava, skambėjo Lietuvos himnas, vėl skriejo Vytis. Griuvo senų stabų paminklai, atsidarė bažnyčių durys, atsivėrė žmonių širdys maldai, giesmei, Dievo išpažinimui ir garbei.

Pirmieji šių metų lapai — kraujo ir kankinių mirties lapai. Vilniun atsiųsti Gorbačiovo kariuomenės daliniai ir tankai narsiai vykdė Maskvos įsakymus — sutramdyti nepaklusnius jai žmones ir sugriauti vykstantį taikų darbą ir užgniaužti tautos atgimimą. Rezultatas — apie 20 nužudytų ir per 400 sužeistų.

Jeigu valstybės atkūrimo darbe būta nesklaidumo, nesutarimų dėl taktikos ir metodų, jeigu nesutapo ekstremistų nuomonės su saikiųjų elgesiu ir prezidento Landsbergio palaikoma pozicija, jeigu kai kas atrodė nepriaugę demokratijai, nauja Maskvos agresija visus

nesutarimus išlygino, nuo ambicijų išgydė ir sujungė į vieną, sucementavo.

Šimtai tūkstančių žmonių iš kitų Lietuvos miestų rinkosi į Vilnių protestuoti prieš naują bandymą užnerti komunistinę kilpą ant kaklo. Šimtai beginklių, tik savo kūnais gynę puolamus pastatus ir naikinamus televizijos įrengimus. Tūkstančiai dieną naktį išitvirtinę budi prie parlamento rūmų, kur vyksta posėdžiai, kur kartu su parlamentariais nepalieka savo pozicijų prezidentas Landsbergis; kur stebi įvykius, kaip liudininkai, svetimų valstybių diplomatai, korespondentai ir informuoja Amerikos ir kitų šalių spaudą.

Lietuvių S.O.S. šauksmas pasiekė ir JAV prezidento Bush'o ausis, nors ir labai apkurintas vykstančio karo veiksmu su Iraku.

Savo pranešime tautai kapitoliuje sausio 29 d., kalbėdamas apie santykius su Sovietų Sąjunga, prezidentas pabrėžė, kad jį giliai jaudina Maskvos elgesys Baltų tautose ir kad tai gali atsilipti į abiejų valstybių santykius. "Mūsų principas", — kalbėjo: "yra toks — kad būtų ištrauktos sovietų karinės jėgos iš tų kraštų (Lietuvos ir Latvijos) ir kad Baltų tautos

pasiektų savo aspiracijas. Mes rūpestingai seksime situacijos vystymąsi ir palaikysime kontaktą su sovietų valdžia, kad būtų vykdomos reformos ir demokratizacija".

"Nemalonios buvo šių metų Trijų karalių dovanos", sausio 10 rašė "G. krašto" bendradarbis, paskelbus kainų pakėlimą. Bet tai niekis prieš sausio 13-14-15 dienų "dovanas", kurios buvo: sovietų tankai, paratrupininkai ir jų smurtas. Tačiau jos nenuėjo veltui — jos sužadino tautos pasiaukojimą už laisvę, vienybę ir ryžtą ginti savo tėvynę, net aukojant gyvybę.

"Vienybė, kurios taip reikiai Lietuvai, jau atėjo", rašė sausio 20 d. "Lietuvos aidas" bendradarbis. "Ją sutvirtino Auka". Kovos, kraujo ir žuvusiųjų auka ją pašventino.

Žmonijai darant didžiulę technologinę pažangą palengvinti žmogaus gyvenimui, deja, deja, tobulinamos ir karų bei žudynių priemonės, kuriomis naudojasi psichopatai ir tironai, stalinai, hitleriai, gorbačiovai ir huseinai, trokšdami užvaldyti pasaulį, o mažų taikių tautų laisvės medžio šaknis vis dar reikia palaistyti krauju, kaip yra pasakęs vienas valstybininkas.

AUKOS LELIJA

*Devynios raudos arba pasikalbėjimai
su mirusiais laidotuvių procesijoje*

B a l a d ė

Motto:

*“Morta tarė Jėzui: Viešpatie, jei būtum čia buvęs,
mano brolis nebūtų miręs...”*

(Žodžiai iš šv. Jono Evangelijos)

*“Kas tiki į mane, nors ir būtų miręs, bus gyvas
ir kiekvienas, kurs gyvas ir į mane tiki, nemirs
per amžius.”*

(Iš tos pat Evangelijos)

Motina:

*Su juodom mirties kurpaitėm tu apautas, —
Ar nešalta kojom, mano sielos sakalėli, mano mylimas
sūnau?..*

Sūnus:

*Ten, kur vedė mus vergijos juodas srautas,
Basas aš ėjau ir tau ir Lietuvai kol žemėj gyvenom...*

Tėvas:

*Gal tau buvo per sprangi rupi rugių duonelė
Mūsų tėviškės tėvų tėvų tėvų?..*

Sūnus:

*Sotus ja dabar aš gyvas visą panemunės kelią
I anapus ežero plaukiu genties laivu.*

Sesuo:

*Kam tavas rankas pakirto tas mirties plieninis dalgis,
Kam tau pervėrė krūtinę sprogstanti kulka, brolau?*

Brolis:

*Nuo saldžių melų aš girtas, keršto ir klastos privalgės
Atklainių tyloj badu atsigavėti privalau...*

Sužadėtinė:

*Ar tavęs, aš, mano mielas, nemylėjau,
Mūsų meilės, mūsų laimės radasta?*

Sužadėtinis:

*Melskis, miela, amžinų dienų alėjoj
Amžinai težydi mūsų meilės ostija balta.*

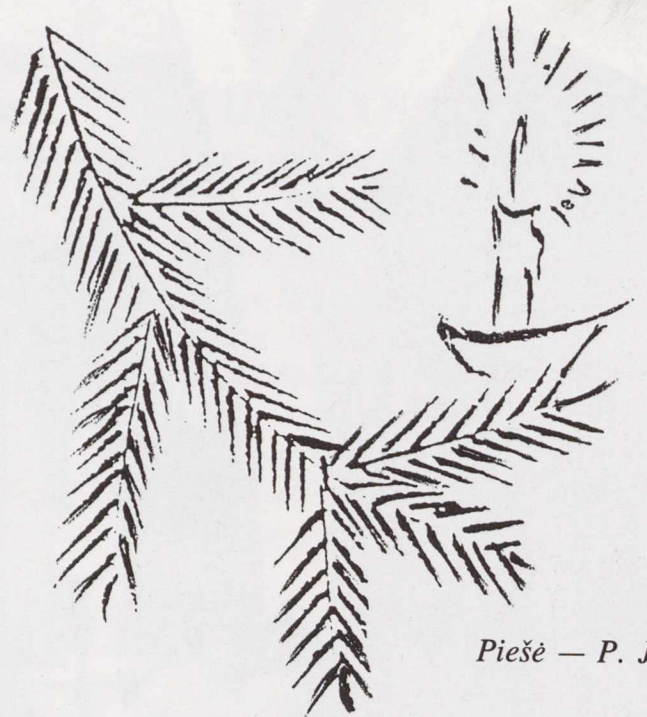
Motina ir tėvas:

*Mūsų žemiška paguoda ir visa viltie, Loreta,
Sukrešėjęs kraujas ar akių nespaudžia tau?..*

Duktė:

*Neraudokit, aš pas Viešpatį turiu, ko žemėj neturėta, —
Aš Jo Veidą ir Teisybę iš labai arti matau.*

Ši baladė skaityta Los Angeles L. Fronto Bičiulių studijos (sausio 26-27 d.) surengtame Kruvino sekmadienio ir kitų Lietuvos laisvės aukų minėjime.

Piešė — P. Jurkus

Jaunavedžių pora — jaunoji:

*Kaip gyvent man, kai sapnuosiu dieną — naktį
Tavo kūną tanko perpjautą pusiau?...*

Jaunasis:

*Dievo rykštė kad paliautų tautą plakti,
Melskit Dievą, kad nebūtų dar baisiau...*

Močiutė:

*Kaip sutraiškintom kojelėm pas Dievulį tu nueisi,
Pas senelį į dausas aukštąsias kas nuneš?..*

Anukėlis:

*Motinyte, nesirūpink, pagijau aš... užmiršau aš leteną
to tanko baisią
Cherubinų nešamas dabar linksmai keliauju aš.*

Vaikai — našlaičiai:

*Kam tu vienas išeini ten, kam tu, tėti,
Kam, palikdamas našlaičiais mus ir mamą čia?*

Tėvas:

*Kad nereiktų mūsų šeimai, mūsų giminei kentėti,
Ir gyvent ir negyvent visiems nakčia.*

Grabnešiai:

*Kur jūs dėsitės, palikę tėviškę, į kokią šalį
Jus nuves viešnia juodoji ir tenai priglaus jus kas?*

Balsas iš anapus (choru):

*Sėdim mes patogiai sentėvių aukštam suolely,
Viešpaties malonė šildo mūsų širdis ir rankas.*

Epilogas

*Kai dangus nuo skausmo ašarų paraudęs dega,
Gedulo maldų, raudų ir skundų pasikėlęs debesis išlyja
Rasų kapuose ant tuščio laidotuvių sarkofago
Kaip paminklą Kruvino sekmadienio pašventintą leliją.*

LIETUVIŲ AUKOS NENUEIS VELTUI

Pasikalbėjimas su California State, Long Beach universiteto profesorium, Kauno Vytauto Didžiojo u-teto senato nariu, dr. Emanueliu Jarašūnu, nuo gruodžio 12 iki sausio 26 d. buvusiu Lietuvoje.

Valerija Baltušienė

— Gerbiamas profesoriau, Jūs esate daug kartų buvęs ok. Lietuvoj: pirmą kartą 1976 m., dar kai nebuvo „perestroikos“ Vilniaus u-tete profesoriavot bene vieną semestrą; 1989 m. kaip „dainuojančių inžinierių“, Los Angeles Vyrų kvarteto, su dideliu pasisekimu koncertavusio įvairiuose ok. Lietuvos miestuose, narys, išbuvote Lietuvoje beveik 2 mėnesius. 1990 metais turėjote skristi į Kauną į atkuriamo Kauno VD u-teto profesorių sąskrydį, bet negavot vizos. 1990 m. gruodžio 12 d. pagaliau pavyko nuskristi į Kauno VD u-teto senato sąskrydį, po to dar viešėjote iki 1991 m. sausio 26 d. Kas labiausiai krito į akis šio paskutinio vizito metu, kokios žmonių nuotaikos?

— Gruodžio m. viduryje atskridus į Lietuvą, viskas atrodė gana normaliai. Žmonės ruošėsi šventėms, jų nuotaikos — šventiškos. Žinoma, visi daug kalbėjo apie nepriklausomybės atstatymą, ekonominius reikalus.

— Kokia nuotaika buvo VD universiteto Senato posėdžių metu? Ar niekas nebandė „kaišiot baslių į gerai riedančius ratus“?

— Nuotaika labai entuziastiška, — buvo suvažiavusių apie 14-ka žmonių iš užsienio (Senato narių), nors vietiniai vyravo. Labai entuziastiškai buvo priimta prasmingų nutarimų. Su dideliu entuziazmu visi buvo pasiruošę dirbti ir paaugoti savo laiką universiteto progresui. Visi buvome vieningi, vieningai sprendėm atsiradusias problemas. Vietiniai ypatingai atkreipė dėmesį, kad jie neturi „management capabilities“ (jie taip ir vadina). Tai yra vienas iš pagrindinių dalykų, kurių jiems labai labai trūksta.

— Pačioj pradžioj sausio ar žmonės nujautė, kad įvyks tokios žudynės?

— Ne. Bet jie buvo painformuoti, kad bus pakeltos maisto kainos. Kaip aukštai kainos bus pakeltos — nežinojo, bet buvo paaiškinta, kad tai yra būtina, nes reikia subalansuoti biudžetą.

— Ar žmonės, tikrai išėjo į gatves protestuodami kainų pakėlimą? Ar tai tik sovietų išmislas?

— Nėjo žmonės į gatves. Būrys atėjo prie parlamento, kada vyko sesija, — net įėjo į vidų. Daugumoj tai buvo lenkiškai, rusiškai kalbą žmonės, — „Jedinstvos“ suagituota grupė, su savo reikalavimais. Tik vėliau paskelbus per radiją ir televiziją, kas darosi prie parlamento, atsirado tikri Lietuvos gyventojai, kurie su trispalvėm rankose pradėjo vaikščioti apie parlamentą, saugoti parlamento narius nuo užpuolimo, — kai gana daug lietuvių susirinko „jedinstvininkai“ pasitraukė.

— Ar jums asmeniškai teko susidurti ir nukentėti nuo parašiutininkų?

Prof. E. Jarašūnas, liudininkas sovietų žiaurumų Lietuvoje. Grižęs į Kaliforniją pasidalijo savo išpūdžiais per L. F. Bičiulių politinį simpoziumą, sausio 27 d.

Professor E. Jarašūnas, a witness to Soviet violence in Lithuania, upon his return to California, shared his experiences at the Political Symposium, Jan. 27, 1991, Los Angeles

— Nuo parašiutininkų tai ne. Mudu su Kaziu Saja, per radijo išgirdę kad parlamento rūmuose „jedinstvininkai“ kelia triukšmą, nuskubėjom prisijungti prie lietuvių ginančių parlamento rūmus. To sąmyšio metu ir buvau gerokai „išmaudytas“ stipria vandens srove, skirta „jedinstvininkams“.

— Čia, Los Angeles, per televizijos ir radijo stotis buvo pranešta, kad visiems radijo, TV ir laikraščių žurnalistams, buvo atšauktos, ar nepratešiamos vizos, — esą visi turėjo iš Lietuvos išvažiuot. Ką Jūs tuo reikalu girdėjot?

— Tuo momentu nebuvo išmesti. Aš nežinau nė vieno, kuris būtų išmestas. Kad atvykę parašiutininkai ir vietiniai kareiviai sudaužė, kas sovietams labai tipiška, 7-ių valstybių korespondentų aparatus, tai teisybė. Ispanijos foto-korespondentui išdaužė dantis. Vilniaus taksistai, neimdami pinigų, jį vežiojo pas daktarus, — lietuvis moteris virė jam buljoną, košelę, nes vargšas ispanas nieko kito negalėjo valgyti. Tas lietuvių parodytas nuoširdumas, rūpestis, ilgai pasiliks jo atmintyje.

— Nepaprastai gaila žuvusių ir sužeistų lietuvių. Negi jų auka nueis veltui?

— Ne! Prisimint reikia, kad dar visai neseniai buvo didelė trintis ir parlamente ir visur kitur. Dabar visi nepaprastai vieningi, pamiršo kas juos skiria, **prisiminė kas jungia**. Tokios vienybės tautoje dar iki šiol nebuvo. Nenuostabu buvo matyti, kaip parlamentą saugojusiems žmonėms, tokiame šaltyje, nešė karštos kavos, užkandžių, ne vien tik lietuviai, bet ir lenkai, rusai, latviai, — be tautybių skirtumo.

— Kurios valstybės dabar labiausia padeda Lietuvai?

— **Norvegija**. Norvegija — pirmoj vietoj. Švedija.

— Taip sakant, šiaurės valstybės?

— Ne. Padeda tos valstybės, kurios **nesirubežiuoja, nėra arti prie Sovietų Sąjungos**. Jos mažiau bijo sovietų. Suomiai nedrąsūs, lenkai irgi nelabai drąsūs.

— Kas kontroliuoja pasienį? Lietuvos milicija ar sovietai.

— Sovietai! Be to, Lietuvoj nėra milicijos, bet policija.

— Ar jūs asmeniškai susidūrėt su problemom? Ir kokiom?

— Atskrist į Lietuvą, problemų neturėjau. Bet prieš išskrisdamas namo į Kaliforniją, galvojau, kad turėsiu problemų išvažiuot iš Sovietų Sąjungos, tikriau iš Lietuvos. Kartais aerouostai, kuriuose dirba daugiausia jedinstvininkai, sustreikuoja; traukiniais irgi negalima pasitikėt, nes kartais tanketė užvažiuoja ant bėgių, sustabdo traukinius, išlaiko net po 10 valandų, visai nekreipdami dėmesio į keleivius ir panašiai. Bet, keletą dienų prieš išvažiuojant, viskas nusiramino, ir jokių problemų neturėjau.

— Pagal radijo ir televizijos žinias, atrodo, kad visa Lietuva suvažiavo ginti parlamento, ar ne?

— Teisingai.

— Ar Lietuvos tarpmiestinės susisiekimo priemonės mūsų ar sovietų rankose?

— Mūsų. Važiavo kolūkiečiai, mokyklos,

Kauno turguje. Svečias iš Kalifornijos prof. E. Jarašūnas su giminaite Jolanta.

In the Kaunas market. Prof. E. Jarašūnas, a visitor from California and his relative Jolanta.

Photo by E. Jarašūnas

Barikados (sunkvežimiai su smėlio kroviniais) saugo Vytauto Didžiojo universitetą Kaune.

Barricades made of trucks filled with sand protect the Vytautas Magnus University in Kaunas.

Photo by E. Jarašūnas

Prof. E. Jarašūnas, su giminaite Jolanta, Vilniuje. Gilumoje sovietų tankai.

Prof. E. Jarašūnas with Jolanta, a relative. In the background Soviet tanks in Vilnius.

Photo by E. Jarašūnas

visoki susivienijimai, visi turėjo savo susisiekimo priemones.

— Pagal telefoninį pranešimą iš Kauno, sakoma, kad buvo sustreikavę geležinkeliniai. Kaip ilgai streikavo?

— Pagal oficialias žinias jie nestreikavo, nors traukiniai iš Kauno į Vilnių, ir atvirkščiai, kuri laiką nekursavo. Gal būt priežastis ta, kad tanketės sustabdydavo traukinius ir tikrino, tai gal geležinkeliniai bijojo važiuoti. Aerouostas ir Aeroflotas buvo sustreikavę. Kadangi man reikėjo sausio 28 d. jau būti Long Beach universitete, nerizikavau galimu Aerofloto streiku, pasirinkau iš Vilniaus į Varšuvą važiuoti traukiniu.

— Ar reikia leidimo įvažiuoti į Vilnių?

— Nereikia, bet niekad nežinai ar įvažiuosi ar neįvažiuosi. Tave gali kiekvienu momentu sustabdyti. Tanketės stovi prie Gariūnų, sustabdo ir niekas neklausia ar tu amerikietis, ar ne. Jie naudoja savo galia ir išlaiko po dvi valandas ar daugiau.

— Grįžęs į Los Angeles, sausio 27 d. savo kalboje per LFB Politinių diskusijų savaitgalį, minėjote, kad sovietai sulaiko mašinas, krato, kažko lyg tai ieško, kartais per prievartą žmogų prigirdo. Koks jų tikslas?

— Jų tikslas — suerzinti žmones, įvairyt paniką.

— Nuo kada, jeigu iš viso tokia yra, įvesta komendanto valanda?

— Tokios "komendanto valandos" lyg tai ir nėra. Buvo mėginta išsiaiškinti su valdžia, kariuomenės vadovybe. Niekas nepatvirtina, kad yra tokia "komendanto valanda", bet ateina vakaras, — tanketės po miestą važinėja ir tikrina. Žmonės sėdi namuose. Oficialiai tokios valandos nėra.

— Man rodos, kad nereikia nei tankečių vakarais, kad žmonės sėdėtų namuose. Užtenka pasižiūrėti į parašiutininkų nenormalius veidus ir stiklines akis (ženklas narkotikais apsvaiginto žmogaus), kad nedrįstum kojos iškelti iš namų.

— Narkotikais apsvaigintų veidai ypač gerai matosi nuotraukoje prie TV bokšto.

Ypatingai noriu pabrėžti, dėl tų 58 dingusių lietuvių radijo ir televizijos bokšte. Yra tikslų parodymų, kad maišuose jų kūnai buvo nuleisti tiesiai į tanketes, kurios juos išvežė. Tanketes, kurios suvažinėjo žmones prie parlamento rūmų, lietuviai pasigriebė kartu su sužeistaisiais. (Lietuvos spaudoje rašoma, kad tas buvo labai svarbu, nes sovietai norėjo pasigriebti sužeistuosius, juos pribaižti, ir apvilkus parašiutininkų uniformomis, įrodyti pasauliui, kad lietuviai juos nužudė. "Respublika".) Bet iš bokšto išmestuose baltuose maišuose — buvo kūnai. Parašiutininkai išiveržė į radijo ir TV bokštą, šautuvų buožėmis visą aparatūrą sudaužė, sunaikino. Taigi, logiškai galvojant, nė klausti nereikia ką jie nešė tuose baltuose maišuose, kuriuos metė į tanketes.

— Su kuo galėtum palyginti tą nekaltų žmonių žudimą?

— Su pirmąja sovietų okupacija, Stalino įvykdytais žudymais, kuriuos prisimenu, nors tada dar vaikas buvau.

— Kuo mes, išeiviai, galim padėti Lietuvoje esantiems?

— Šiuo momentu iš mūsų jiems labai reikalinga moralė paspirtis. Nenutraukim ryšių, nei laiškais, (nors ne visus jie ten gauna, ne visus iš jų ir mes gauname), nei telefonais. Nesibaidykime važiuoti į Lietuvą, atvirkščiai — važiuokime visi kam tik įmanoma. Jiems mūsų paramos ypatingai reikia dabar.

TRAUKINIŲ VILNIUS — VARŠUVA

Vilniuje, traukiniui pajudėjus Varšuvos link, pamojavęs mane išlydėjusiems, akimis permečiau bendrakeleivius, traukinio vidų... Žiauri realybė, kurios niekas išivaizduoti negali, pats savo akimis nematęs... Traukinys labiau panašus į prasto ūkininko kiaulininką. Vagonas pilnai prikimštas lenkų su dar pilniau prikimštais jų lagaminais, kurie vos ne sprogs nuo Lenkijoje nerandamų gėrybių. Grįžta gi namo, daugumas jų, praleidę keletą savaitių Taline, Rygoje ir Vilniuje. Grįžta iš "mažų Amerikų", kaip, kad sovietai jas vadino 1940-aisiais metais.

Ruošiasi vakarieniauti, išsiimdami prisipirkto (ko gero pirmomis svečiavimosi dienomis, vadovaudamiesi sovietiška patarle: "griebk viską šiandien, — rytoj gali negauti!"), jau "kvepiančio" maisto. Traukinyje, žinoma, **Mitropos** (vagono-restorano) nėra. Gal dėl to nėra nė vandens "gamtos reikalų įstaigoje"? Logiška...

Vagone nešvaru, suodina, po valandos marškinių rankovės — juodos. Kvapas, ne vien tik nuo "prakvipusio" maisto, neapsakomas. Langai neatidaromi ir ne dėl to, kad žiema...

Lenkai kalbasi, kad "Wilno" nuo seno yra jų miestas. Besišnekučiuodami prasitaria biją pasieniečių patikrinimo. Atrodo, kad kiekvienas iš jų turi priežastį muitinės bijoti... Pagaliau atėjo ir "baisioji valanda". Muitininkai (sovietai), kai kuriuos, palikę po vieną kupę, ėmė išrenginėti; su kitais ginčijosi, rašė protokolus, laipino iš vagonų, švietė, koliojo, kaip tik rusai moka koliotis, lyg kokioj koncentracijos stovykloj. Moterys prapliupo verkt, — vyrams iš baimės dar blogiau atsitiko... o "gamtos reikalų įstaigos" jau prieš muitininkų tikrinimą — užrakintos...

Manęs tik paklausė, koku tikslu buvau nuvykęs į Lietuvą, ir viskas. Po kiek laiko atnešė glėbį skudurų — tai patalynė man! Namuose tokią "patalynę" naudojam automobiliam plaut.

Prasidėjo lenkų muitinės tikrinimas. Pasirodo, kad ir lenkas lenką gerokai purto. Kad pasiuto muituoti vežamas prekes! Jų savi-ninkai — rékt, keikti: "Gestapininkai! Fašistai!". O man? Ir vėl nė žodžio, net laimingos kelionės palinkėjo!

Užmigti buvo ne taip paprasta. Lenkai garsiai "proše pana'vo", — vieni skundėsi praradę daug, kiti gyrėsi, — ką ir kur sugebėjo nuslėpt. Guliu, klausausi ir galvoju: "Turkijoje — didelis turgus, čia kad ir mažesnis, bet daug idomesnis!"

Varšuvos aeruoste kas antras žodis "ponas", bet tvarka — "mužikiška". Visi, viens per kitą grūdasi, eina, lipa, nesusigauja... Lėktuvas vėluoja pusantros valandos, pradedu nerimaut,

(nukelta į 12 psl.)

LIETUVIŲ DIENOS, 1991, SAUSIS

Lietuviai budi prie parlamento rūmų, šildosi prie lauželio.

Lithuanians standing watch near the Parliament building. One of them is keeping warm near the fire.

Photo by E. Jarašūnas

Prie TV bokšto, sovietų barikada-spygliuotos vielos tvora, lietuvių naudojama kaip šiukšlinas ant kurio kabina sovietiškus pasus, atžymėjimus, apdovanojimus, šaukimus į kariuomenę.

Soviets at TV tower in Vilnius has barbed wire fence for protection. The fence is used by patriotic Lithuanians as garbage receptacle to dispose of Soviet passports, awards given by the Soviets, draft papers to the Soviet army, etc.

Photo by E. Jarašūnas

Taip atrodo Lietuvos policininkai, ne milicininkai.

How Lithuanian policemen, not militiamen look in Lithuania

Photo by E. Jarašūnas

IŠ LIETUVOS SPAUDOS

SIAUBO NAKTĮ

Lietuvos aidas
1991.01.20

Sovietų parašiutininkas su pistoletu rankoje kariauja su užsienio korespondentu dėl foto aparato.

Soviet paratrooper, with pistol in his hand seems to tell a foreign correspondent: "Hand over your camera or I'll shoot".

Kalba liudininkai:

Sausio 18 į spaudos konferenciją Žurnalistų sąjungoje su televizijos bokšto gynėjais atvyko ne visi keturiasdešimt žadėjusių liudininkų, nes jiems buvo telefonu grasinama neiti, bent dvi savaites neteikti jokių parodymų. Negi žmonės, nepabūge tankų, išsigando anoniminių skambučių?

Sausio 13 naktį buvusi prie bokšto **Zofija Vainilaitienė** pasakoja: "Stovėjom aplink bokštą gal 7-8 eilėmis. Prasidėjo baisūs sproginėjimai, kurių bangos nublokšdavo mus. Kilo dūmų stulpai. Pamatėm, kad vielinę tvorą apstojo šarvuočiai, iš kurių išlipo desantininkai.

Jie artinosi. Mūsų vyrai išėjo į priekį. Maždaug už 4 metrų nuo manęs sprogo kažkoks paketas, ten pakilo dujų kamuolys. Burną užsidengiau šaliku. Kitas paketas sprogo po kojom. Atrodė, kad kojas nukirto. Priešais pamačiau desantininką. Jis trenkė man automato buože, akys aptemo. Taip kapodamas žmonėms automatu, jis veržėsi prie bokšto. Buvo tikras pragaras — neįmanoma apsaugoti. Džergždėdami krito bokšto stiklai, papliūpomis šaudė automatai. Girdėjosi šauksmai: gydytojo! Prie greitosios pagalbos ėmė guldėti lavonus.

Paketo sproginimas sudraskė ir susvilino palatą, pasidarė lyg stiklinis, lyg suvirintas".

Kompozitorius Montvila: "Kareiviai šaudė

koviniais šoviniais, — iš automatų ir kulkosvaidžių. Tankai manevravo, tyčia traiskė mašinas. Prie įėjimo buvo krūvos lavonų. Netiesa, kad jų buvo trylika. Į žmones šaudė visą valandą. Prieti prie lavonų neleido nei desantas, nei gydytojai. Nuo patrankų šaudymo iš ausų bėgo kraujas. Žmonės krovė į tankus, į dengtą sunkvežimį".

Vytautas Peciukonis: "Buvau prie Spaudos rūmų ir prie televizijos bokšto. Prie Spaudos rūmų atbėgau išgirdęs sireną, apie 12:15 val. Atvažiavo šarvuočiai ir mašinos. Išdaužė stiklą ir įsiveržė į vidų. Vaikinukas paleido vandenį, o jie į jį — automato seriją. Vėliau jis išėjo be kairio žando, visas kruvinas.

Iššaudytais langais, Vilniaus Radijo ir TV komitetų rūmus, saugo sovietų tankai. Gėlės ir kryžius pažymi vietas, kuriose pralietas lietuvių kraujas.

TV and Radio Committee's building with shot out windows, surrounded by Soviet tanks. Flowers and crosses mark the places where Lithuanian blood was spilled.

Sekmadienį, kai atbėgau prie bokšto tankai jau šaudė. Žmonės buvo susikabinę rankom. Tankai šaudė į juos tuščiais. Po šūvio žmonės nukrisdavo. Pasirodė automatininkai. Vieni lino į vidų, kiti mušė ir šaudė žmones, naikindami juos iš teritorijos. Žiūriu, trys žmonės po tanko vikšrais! Du ištraukėm, o moters negalėjom ištraukti. Aš, buvęs tankistas, rodau jam per langelį: važiuok atgal. Tankas dar ilgai stovėjo, bet pavažiavo. Moterį nunešėm į apačią ir išvežėm. (Neseniai pas ją buvau užėjęs, ji gyva.) Man vėl grįžus, jie su technika dar tebegainiojo žmones po aikštę, o išvaikę asptojo aplinkui”.

Liuda Žekonienė: “Buvau prie bokšto be dvidešimties minučių dvi. Tankai jau šaudė, o per radiją dar girdėjau diktorės balsą: ‘Mes dar gyvi.’ Vadinasi TVR jie užgrobė anksčiau. Atsitraukėm nuo bokšto stiklų. Buvau prie įėjimo. Desantininkai mėtė dūminius sprogmenis. Išblaškė žmones, jie bėgo šitaip pasidarytu koridorium. Išmušė stiklą, išoko bokšto vidun ir atsikukė ėmė šaudyti. Tankai važinėjo po minią, mačiau, kaip ėmė važiuoti ant žmonių. Virš galvų švilpė kulkos. Šaudė dvi valandas”.

Lietuviai, susiėmę rankomis, “ginkluoti”, (pagal sovietus) tautinėm vėliavom, budi prie parlamento.

Lithuanians, hands linked together, “armed” (according to the Soviets) with Lithuanian flags, stand watch at the Parliament building.

Rašytojas Petras Šatkus: “Sprogimus girdėjau dar 22 valandą. Prie bokšto desantininkai šaudė į minią. Žmonės nesitraukė. Juos

mušė buožėmis. Artėjo tankai. Jie ėmė traiškyti žmones. Atvažiavo milicija. Raudonasis Kryžius. Daugybė buvo užmuštų. Nuvare į

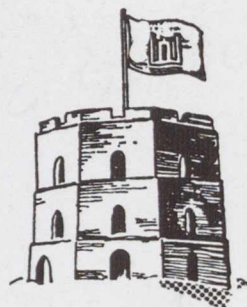

Čia, kur pralietas nekaltas lietuvių kraujas, pastatytas kryžius, Vilniuje.

A cross stands at the site in Vilnius where innocent Lithuanian blood was spilled.

Taip atrodo jauni lietuviai, savanoriai, ginantieji parlamento rūmus. Young Lithuanians, volunteers, guarding Parliament building, in Vilnius.

apačia, į mus mėtė dūmijančius užtaisus. Užmuštus krovė į tankus, vilko į bokštą. Per garsiakalbį ėmė perdavinėti, kad parlamentas paimtas ir įvesta darbininkų ir valstiečių valdžia.

Dieną (sekmadienį) apie 12 val. gal 50 desantininkų taisė tvorą ir grasino jėga, jeigu nesiskirstysim”.

Vytautas Steponavičius: “Tankai atėjo iš dviejų pusių. Vienas kareivis prie mergaitės, papuolusios po tanku, ėmė rėkti: “Nemogu tak dalše!” (Negaliu daugiau taip). Kiti kareiviai ji kaip varlę nusitempė, sugriebę už pažastų.

Po skelbimo per garsiakalbius, kad valdžia paimta, vis tiek šaudė. Šūviai nesibaigė iki ryto. Grįždamas prie Plano komiteto mačiau du žmonių pilnus autobusus”.

Ši okupantų teroro aktą tiria Nusikaltimų tyrimo departamentas prie Lietuvos generalinės prokuratūros.

GORBAČIOVO VERSIJA APIE ŽUDYNES LIETUVOJ

Sausio 14 TASS paskelbė Gorbačiovo pasisakymą apie kruvinus įvykius Vilniuje: “ ‘Nacionalinio gelbėjimo komitetas’ pasiuntė 70 žmonių į Aukščiausiąją Tarybą ir 20 ar 30 — į Vyriausybę. Ten jų neįsileido, bet primušė. Tuomet ir kilo sprendimas eiti į Radiją ir televiziją, kuriuos, kaip paaiškėjo gynė ginkluoti žmonės. Atėjusieji kreipėsi į Vilniaus karo komendantą prašydami apsaugos. Komendantas tokią apsaugą davė, pranešęs apie tai karinės apygardos vadui...”

Kuris meluoja? Gen. Uskopčikas, Vilniuje pareiškęs: “Yra dokumentas iš Maskvos...” ar Gorbačiovas? Abu!

“Respublikos” sausio mėn. 13 dienos numeryje žinutė pasako viską. “7 val. 40 min. specialiu radijo imtuvu pagavome tokį radijo šaukinį: ‘Severnyj gorodok... (Šiaurės miestelis). Trojika vosmiorka... (trys aštuoni). Skazali start, paren stoličnij, ty menia ponial? (pasakė — pradėkit, sostinės vaikinai, ar mane supratai?)’ ‘Ponial... (supratau)’. Šiaurės miestelis — sovietų kariuomenės bazė netoli Vilniaus.

Sovietų parašiutininkai prie TV bokšto Vilniuje. Dėmesį traukia jų sustingę veidai ir “stiklinės” akys (aiškiai apsvaigę narkotikais).

Soviet paratroopers near the TV tower. Notice their facial expressions and glassy eyes (as though drugged).

Vilniuje, Gedimino aikštėje prie Katedros susirinkusi lietuvių minia, palydi į amžiną poilsį sovietų aukas.

In Gediminas square near the cathedral in Vilnius, a large mass of Lithuanians lead the victims of Soviet violence to their eternal rest.

“Rūsčiai smerkiame Kremliaus kėslus į Lietuvos laisvę, visiškai palaikome liaudies išrinktą Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, reiškiamo panieką išdavikiškam ‘nacionaliniam gelbėjimo komitetui’”, — rašo telegramoje Ukrainos PEN centro pirmininkas I. Semidaninas.

“Piktinamės kruvina akcija, kurią inspiravo ‘nacionalinis gelbėjimo komitetas (...)’. Reikalaujame nutraukti kišimosi į suverenių respublikų vidaus reikalus diktatoriškais imperiškais metodais kruviną grandinę”, — tai visų Kazachijos kūrybinių sąjungų telegrama.

Užuojautą dėl nekaltai pralieto kraujo ir pritarimą teisėtiems Lietuvos laisvės siekiams pareiškė SSSR ir RSFSR teatro veikėjų sąjungų sekretoriatai bei sąjungų pirmininkai K. Lavrovas ir M. Uljanovas.

Ryžtingą savo protestą prieš neteisėtą karinę prievartą Lietuvoje ir tikėjimą, kad nacionalinių idėjų ir jausmų neįmanoma sunaikinti, reiškia dešimtys Leningrado rašytojų ir Maskvos nepriklausomų rašytojų grupė “Aprėl”. “Mane sukrėtė beprotiška garbačioviška agresija ir žiaurumas”, — tokią telegramą Lietuvos rašytojai gavo iš žinomo rusų rašytojo A. Pristavkino.

“VISAS PASAULIS GIRDI ANT VILNIAUS KALVŲ ŽUVUSIŲ TYLĖJIMĄ”

Tokiais žodžiais prasidėjo latvių rašytojų telegrama Lietuvos rašytojų sąjungai.

“Nepraraskite vilties, neatsisakykite teisingu savo siekiu”, — rašo Danijos vertėjų sąjungos pirmininkas O. H. Jensenas.

Karinę agresiją Lietuvoje smerkia Austrijos rašytojai.

Solidarumą Lietuvai reiškia Lenkijos PEN centras ir visos Lenkijos kūrybininkų ir mokslininkų draugijų jungtinis komitetas, Slovėnijos PEN centras.

Suomijos teatralai surengė protesto demonstraciją prie SSSR ambasados Helsinkyje ir pareikalavo nutraukti karinę agresiją Lietuvoje. Užuojautą pareiškė ir karinę agresiją pasmerkę Norvegijos teatralai ir kompozitoriai, Suomijos tarptautinis teatro institutas ir Šiaurės šalių teatrų sąjunga.

Sausio 16 d. Maskvoje, Kino namuose, įvyko kūrybinių sąjungų bei mokslo inteligentijos atstovų susirinkimas, kuriame buvo parodytas Lietuvos TV žurnalistų videofilmas apie sovietų armijos agresiją Lietuvoje. Kartu dalyvavo Lietuvos teatro pirmininkas J. Budraitis, aktoriai R. Adomaitis ir M. Jevdokimovas. Susirinkime priimto pareiškimo pagrindu sausio 18 d. “Rosijская газета” (Rusiškas laikraštis) paskelbė kreipimąsi, kurį pasirašė 116 žinomų kultūros ir mokslo žmonių, — smerkiami kariuomenės veiksmai Lietuvoje, kviečiamos demokratinės jėgos susitelkti prieš karinę diktatūrą.

Žinoma, tarp telegramų pasiekusių Lietuvą, yra ir tokių, kuriose liejamos krokodilo ašaros dėl žmonių aukų, bet kaltė suverčiama politikams — suprantama, Lietuvos AT. Šitokią telegramą atsiuntė SSSR RS sekretoriatas, ir tą tekstą mielai perskaitė apsišaukėlio komiteto televizija.

Vis naujų pritarimo ir užuojautos žodžių girdime iš viso pasaulio. O kol kas cituoju Gruzijos dailininkų žodžius: “Būkite tikri, jų kraujas išlietas ne veltui!”...

*Antanas Gudelis
“Lietuvos aidas”*

Lietuviai demonstruoja prie parlamento rūmų Vilniuje. Plakato įrašas: “Nuo karo, maro ir komunistų Jadinstvos, išgelbėk mus, Viešpatie”. Demonstrating Lithuanians in Vilnius at the Parliament building. The sign says: “Deliver us, o Lord, from war, plague, and communist Unity (Jadinstvo).”

Photo by E. Jarašūnas

IŠ VISO KRAŠTO

Alytus. Rajono savivaldybėje atnaujino darbą **antiblokadinė komisija**. Jie ėmėsi priemonių, kad krizės atveju miestiečiai būtų aprūpinti maistu. Pasitarta, kaip racionaliau naudoti elektros energiją, kūrą, pašarus ir kita.

Gargždai. Rajono žmonės suorganizavo Girulių televizijos retransliacijos bokšto gynybą.

Vos pradėjus rinkti lėšas į Lietuvos nepriklausomybės aukų fondą, rajono žmonės įnešė apie 2500 rublių.

Nepaisant okupantų didinamos įtampos, rajone nesutriko nei žemės ūkio produktų gamyba, nei jų tiekimas klaipėdiečiams.

Rokiškis. Visi rajono gyventojai pasisako už Parlamento daugumos kursą, vyriausybę. Žmonės labai vieningi, atsisako dirbti kartu su jedinstvininkais. Neseniai pareikalavo, kad jedinstvininkai pasiaiškintų, ar jie siekia prezidentinio valdymo. “Jedinstvos” lyderiai sutrikę tylėjo. Rokiškiečiai masiškai grąžina SSSR karinius bilietus, stoja į savanorių būrius.

Vilkaviškis. Rajone panikos nėra. Žmonės dirba susikaupę, tačiau visų žvilgniai nukreipti į Vilnių. **Ginti parlamentą tiek daug norinčių, kad trūksta autobusų jiems vežti.** Keli buvę valstybės saugumo komiteto (prie KPSS) darbuotojai, protestuodami dėl sausio 13 tragiškų įvykių Vilniuje, atsisakė KPSS platformos ir nebedirba šiame komitete. Tai jie paskelbė per radiją.

Palanga. Dr. E. Skritulskas abejoja gandai, kad Lietuvos gyventojai skambina sovietų karių šeimoms ir jas gąsdina, nes toks elgesys didintų įtampą. Tai gali būti tik provokacija, nes atitinka valstybinio perversmo organizatorių ir KPSS filialo Lietuvoje interesus. Galbūt sovietų kariškių šeimų telefoninis šantažas yra pačių komunistų darbas.

Kelionė traukiniu...

(tęsinys iš 7 psl.)

— nespėsiu New Yorke persėsti į Los Anželes lėktuvą.

Po ilgo vėlavimo pagaliau išėdau į PAN—AM oro linijos lėktuvą. Pasijutau lyg iš viduramžių staiga patekęs į civilizuotą, modernų XX-jį šimtmetį... Po kelionės Vilnius—Varšuva traukiniu, kuri man taip įstrigo į galvą, tiesiog negaliu atsidžiaugt stiuardesių paslaugumu, vaišingumu, siūlomų gėrimų, maisto, vaisių įvairumu, lėktuvo erdvumu, patogumu... Negaliu atsidžiaugt viskuo, ką prieš kelionę tuo traukiniu, ėmiau “for granted”, kad taip turi būt, o ne kitaip. Aiškiai, kad nespėjau sugriebt lėktuvo į Los Angeles, kelias valandas laukiau New Yorke, bet tai niekis, palyginant kelione traukiniu.

E. Jarašūnas

Nobelio Taikos premija

Norvegų spauda pranešė, kad 1991 metų Nobelio Taikos premijai kandidatų sąrašė, tarp kitų, yra Lietuvos prezidentas **Vytautas Landsbergis**, Afrikos aktivistas Nelson Mandela ir Čekoslovakijos prez. Vaclav Havel.

Jonava. Valstybinės įmonės “Azotas” darbuotojų konferencija 4 tūkst. daugiataučio kolektyvo vardu vienbalsiai nutarė pasiųsti protesto telegramas prieš beginklių Lietuvos gyventojų žudymą SSSR prezidentui Gorbačioviui, SSSR Aukščiausiąjai Tarybai, SSSR Ministrų Tarybai. Taip pat išsiųstas protesto pareiškimas SSSR masinės informacijos priemonėms prieš melagingų faktų pateikimą ir žmonių dezinformaciją per sovietų televizijų bei kitus informacijos šaltinius.

Konferencija nutarė nemokamai perduoti 15 tūkst. vienkartinį švirkštų ligoninei, kurioje gydomi žmonės gynę televizijos bokštą.

Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų ministerijoje apsilankė naujasis Vilniaus “karo komendantas” generolas majoras Uskopčikas... “Svečias” atvyko sužinoti vidaus reikalų tarnybų darbuotojų nuotaikas, taip pat pareiškė, kad visoje Respublikoje įvedama karinė padėtis nuo 22 iki 6 valandos. Miestuose ir miesteliuose patruliuos kariškiai. Milicijos darbuotojai (*Lietuvos policija, Red.*) galės pasirodyti gatvėje tik su specialiais karinės komendantūros išduotais leidimais. Gen. Uskopčikas “apgailėstavo” kad kariuomenės akcijos Lietuvos sostinėje iš sausio 12 į 13-ąją atnešė daug aukų. Stengėsi parodyti, kad akcijos organizavimu jis nepatenkintas. Ministerijos vadovams paklausus, kas isakė šaudyti į taikius Vilniaus gyventojus, atsakė: “Yra dokumentas iš Maskvos”. Pridūrė, kad puolimo metu karininkai viršiję instrukcijas, nes kariškiai labai **nepatenkinti savo ekonomine ir socialine padėtimi Pabaltijyje.**

TAUTOS IŠDAVIKAS KALBA

Ištrauka iš J. Jarmalavičiaus interviu su žurnalistais, 1991.1.14 “Respublika” nr. 4.

— Kokios neramumų Vilniuje ir Lietuvoje priežastys?

— Tai Landsbergio ir Motiekos vykdomos politikos pasekmės. Demokratinė Lietuvos jėgų kongreso (TSKP inspiruota organizacija) vadovybė kongreso vardu Lietuvos Parlamentui atsiuntė ultimatumą — iki sausio 11 dienos 15 val. priimti TSRS ir LTRS konstitucijas. Ultimatumė pasakyta, jog atsisakius vykdyti nurodymą, kongresas ruošiasi kurti darbinį organą — nacionalinį Lietuvos gelbėjimo komitetą, kuris į savo rankas ims valdžią.

— Kas sudaro minėtą gelbėjimo komitetą?

— Jų pavardės man nežinomos. (*Gautomis žiniomis telefonu: Jarmalavičius, Kuolelis, Eismantas, Burokevičius ir Šumpovas, armijos vadas. Skaitykit toliau: staiga žino, kas į komitetą neįeina! L.D. Red.*). Tik garantuoju, jog nė vienas mūsų partijos sekretorius, net Švedas, į jį neįeina.

— Kodėl kariškiai pakluso komiteto valiai?

— Jei būtų neįsikišę kariškiai, Lietuvoje būtų netrukus prasidėjusi operacija “Skydas” — būtų žudomi komunistai ir jų šeimos, sodinami į kalėjimus, kitaip izoliuojami.

— Ar tai galite patvirtinti dokumentaliai?

— Taip aš galvoju. Tačiau Kaune ir Vilniuje rasta daug dokumentų, kurie teigia, jog yra prisidėta ir užsienio žvalgybinių tarnybų.

— Ar nacionalinis Lietuvos gelbėjimo komitetas gali paimti valdžią?

— Tai bus padaryta jėga. Komitetas tai **revoliucinis organas jis su pertvarka nieko bendro neturi.**

Jarmalavičius yra TSKP partijos ideologijos skyriaus vedėjas. Kokia ironija — tėvas Lietuvos nepriklausomybės atgavimo savanoris, Vyties Kryžiaus kavalierius — sūnus Lietuvos nepriklausomybės duobkasy.

Žmonės bando gelbėti sovietų tanko triuškinamą lietuvį, Vilniuje.
People trying to help a Lithuanian being crushed by a Soviet tank, in Vilnius.

IŠEIVIJOS LIETUVIAI DEMONSTRUOJA

Los Angeles lietuviai, Robertas Žirgulis (kairėje) ir N. Nyerges, demonstruoja prie Federal Building, sausio 12 d.

Lithuanians from Los Angeles area Robertas Žirgulis (left) and N. Nyerges demonstrating at the Federal Building on January 12, 1991. Photo by V. Baltušienė

Gintė Pečiūraitė demonstruoja prie Federal Building, sausio 12 d.

Gintė Pečiūraitė demonstrates by the Federal building, in Los Angeles, January 12. Photo by V. Baltušienė

Lietuviai demonstruoja Washingtone prie Sovietų ambasados.

Lithuanians demonstrating at the Soviet Embassy in Washington, D.C.

Photo by Janina Čikotas

Losangeliečiai demonstruoja prie Los Angeles City Hall, sausio 14 d.

Demonstrations at the Los Angeles City Hall on January 14, 1991.

Photo by V. Baltušienė

ENGLISH SECTION

CROSSES IN THE ARCTIC

Matilda Strikaitytė-Mėlienė

SEIZED BY THE NKVD

There was a truck full of Russian soldiers in the yard. I saw them when I opened my door a crack on the morning of June 14, 1941, and immediately understood that such visitors at such an early hour boded ill for me and my husband.

Slamming the door shut, I quickly woke my husband, who had been sleeping peacefully, and warned him to hurry to the hiding place I had prepared the previous evening. After hastily arranging things so as to conceal all traces of my husband's hideaway, I was on my way to the living room when in the hallway I came face to face with the soldiers, who were rushing into the apartment with pointed revolvers. They had broken down the front door, and it had fallen inward and was lying on the floor. Seeing me, all nine NKVD soldiers and a civilian who came with them lowered their weapons. One of them asked me where my husband was.

I answered that I had no idea.

After looking around in the apartment, he asked again, "That officer's uniform hanging in the hallway — whose is it? Is it a lieutenant's?"

When I replied that it was, the civilian who came together with the NKVD troops, a local Jew, spoke up, explaining that the uniform was that of a major, not a lieutenant, and that my husband was a major. After his explanation, two of the soldiers came up to me and ordered me to stand still, while the others acted as if they were about to search the apartment. They took my husband's military belt and his watch, and when they found my diploma from the law department of the University of Vytautas the Great and my law books, they shouted at me:

"So, you're a jurist! You tried people!"

I was ordered to get ready immediately to go with them. I asked them where they were thinking of taking me and said that I had to get to work. They answered that they were going to take me to work. Without bothering to take much in the way of clothes, I walked out the doorway, small suitcase in hand, satisfied that they had not noticed the hiding place and had not found my husband. He had made fun of my idea of a place of concealment, insisting that old clothes thrown over a clothesline and worn-out shoes bunched together on the floor would not fool the hawk-eyed NKVD. Yet this carefully contrived conglomeration had served to convince them that I was a sloppy

Deportees to Siberia, with only a small window for light and air, in cattle cars on the way to Siberia.

Tremiamieji, beveik aklinau uždarytuose, išskyrus mažytį langelį, gyvuliniuose vagonuose pakeliui į Sibirą.

housekeeper and had stopped them from looking at what lay beyond.

The soldiers all left the apartment with me. With some difficulty they reattached in a slipshod manner the door they had broken down and "locked" it. They were about to leave the key with a neighbor, the wife of a Red Army soldier, but I protested. Earlier, while I was busily disguising my husband's hideaway, I had overheard that woman, a Ukrainian, denouncing me to the NKVD. She had accused me of being overly bourgeois, of having more than enough of everything. She had declared she had kept watch on me all morning and urged the NKVD troops to break down my door because she was certain that I had not gone out — they were beginning to think that I was not at home since I failed to open the door. She and the civilian who arrived with the NKVD later checked my attic, for that was where my husband, being a Lithuanian Army officer and thus in deathly peril, sometimes slept when he managed to sneak back home for a rare visit.

This Ukrainian neighbor of mine had more than once stolen a number of my belongings.

Thus when the NKVD troops wanted to give her my key, I began to protest, saying that I wanted to leave my key with a decent person and not a thief. An NKVD soldier returned my

key and said, "Take it to whomever you please."

I took the key to a trusted neighbor. I also gave him some money and asked him to help my husband escape, for, I explained, he was still hiding in the apartment. I was convinced that I was about to land in prison, where neither money nor clothes — nothing whatsoever — would be of any use to me. I was not worried about myself. My greatest concern was the fate of my husband. If only he could succeed in escaping from these two-legged beasts. If only my beloved life's companion could avoid the clutches of the Communists.

I had trouble climbing into the waiting truck. One of the soldiers attempted to show me how this could be done, meanwhile explaining that I should climb in by the "Russian manner." I said that I was not a Russian and was not about to make use of any Russian manner. Another soldier then brought a board he had spotted near the building so that I could climb in more easily. Once in the truck, I was surrounded from

all sides by the gun-toting NKVD soldiers.

In those days I was employed as a legal advisor by the Communal Bank and knew that from a Communist viewpoint I was not without "sin." I thought that once we reached the bank there would be an investigation, and when all was unearthed, they would stick me in prison.

The bank officials had been ordered by the Communist authorities to demand an immediate repayment of loans that had been made to both farmers and city dwellers when Lithuania was still an independent country. The Communists acted in total disregard of the fact that these were long-term loans and that people were finding it extremely difficult to produce the required money this quickly. They began to foreclose and to sell off farmhouses and livestock. Townspeople, who had neither cattle nor farm buildings, saw their furniture, china, and other essential items put up for sale. The demands for rapid repayment of the loans were accompanied by threats of the most severe penalties, which I, being the legal advisor, had to sign. They were also signed by Yarshov, who had been sent here from Moscow to fill the position of assistant bank manager.

The people who received these threatening demands for repayment appealed to me for assistance. I could not be a part of such injustice and just sit back without doing anything about this Communist thievery. I tried to console these unjustly treated persons: I advised them not to panic, not to sell their essential goods, not to try to pay back the loan too quickly, for I knew that the bank had been assigned a certain quota. Each month the bank was to collect twenty thousand *litas* from the farmers and somewhat more from the city dwellers. Luckily, some of the people who sought my assistance claimed that they had done much for the Communist cause, that they had even greeted with bouquets of flowers the troops which had marched in to occupy Lithuania. They insisted that they had already done their part and therefore did not want to have to repay their loans. I did my best to convince such persons that greeting troops with flowers would not suffice, that regardless of all their accomplishments, it was essential that they return the money. Such persons, if they did not pay up, would receive a visit from a bailiff. Yarshov, Moscow's representative at the bank (he himself admitted that he was a bricklayer), willingly signed the necessary papers, for he had already learned the meaning of those two words: bailiff and loan. It was of no concern to him who was being required to repay his loan.

I had been warned by my closest associates at the bank that I was acting too boldly, that such behavior was dangerous. I was aware of this myself, but it was impossible for me to do otherwise. So when the NKVD soldiers told me they were taking me to my workplace, I was convinced that my fate had been sealed. I was sure that I had been denounced and that that

was the reason they were guarding me so carefully. It was only after we reached the city of Kaunas (I lived in the suburb of Linksmadvaris) and I noticed that it was full of similar trucks guarded by armed soldiers, only when I saw the sobbing people, mothers clutching their tiny babes alongside aged men and women, all on their way to an unknown destiny — only then did I realize that I had not been taken into custody because of my job at the bank. It was painfully clear that I had made a terrible mistake by not taking along any clothing or bedding. It was too late. There was no going back.

Yet I was not overly concerned because of my mistake in not bringing along any provisions. I never suspected that things could be so bad, as became apparent later, after they had taken me to the Communist "paradise." It had never occurred to me that in the twentieth century there could exist such a place where it was not possible to purchase ready-made clothes or bedding or the necessary supplies for making them oneself. I was still young and too naive where the Communists were concerned and not overly anxious about material amenities.

What was unbearable was the torturous thought that I had seen my beloved husband for perhaps the very last time as he ran in haste, face filled with dread, to the hiding place. Perhaps, too, I would never see the other members of my family, my sisters, my brothers. Maybe their fate would be no better than mine, but I was being forced to leave them all behind, to leave without even saying goodbye. Yet foremost in my mind was my anxiety over the fate of my husband. They had left guards back at the house. Could he possibly escape from those butchers? Though over twenty years had passed since Lithuania's wars of independence, to the Soviets their greatest foes were the volunteers who had fought against them. My husband had been one of them. I knew that if the Communists managed to take him, he would not escape from their clutches alive.

I was tormented by such thoughts. I did not worry about my own fate. The situation was hopeless, and there were no possible means of escape. Before long I noticed a long train consisting of a great number of railroad cars whose windows were all boarded up. I was shoved into one of those cars.

NOBEL PRIZE LAUREATE BLASTS U.S. POLICY ON LITHUANIA

(From a transcript of Joseph Brodsky's speech on April 16, 1990, at Yale University)

I regard the behavior of the American administration in this matter with revulsion. I think it is both immoral and stupid. As for the immoral aspect, I think it is obvious and it doesn't require any elaboration. As for stupidity, it is stupid as foreign policy and as policy in general. You don't hinge the foreign policy of a great country on the fortunes of one man. The other stupidity, the other miscalculation, is to think about one man being the architect of the policies. He is not an architect of the process that is taking place in the Soviet Union. He is the product of that process... Perestroika, reform or whatever you call it — is the result of 70 years of not solving the problems of the empire. Now it has simply acquired the critical mass and now you get the avalanche. That explains the speed, the diversity and the unpredictability of the changes.

The man simply presides over the situation. He doesn't create the situation, and this is the terribly erroneous premise that is behind the American administration's treatment of Gorbachev in the context of Lithuania. That is: we should not make his position uncomfortable. It's simply the dynamics of things, the cumulative effect of 70 years of the idiotic political system in the Soviet Union. It doesn't really matter who is going to replace him. I don't think that he is going to be replaced, or that anybody is eager to replace him, because nobody in his right mind in the Soviet Union would be eager to have his job. Moreover, whoever is going to have that job is going to make the same mistakes, or is going to be as inexperienced. At any rate, to sacrifice the cause of Lithuania to the fortunes of one political leader is — in my view — totally idiotic.

Our democracy stinks. When old democracies stink, it's O.K. You expect that. We are used to that so much that we don't detect the stench. But when the new democracies, the so-called democracies of Eastern Europe (those countries that we are so elated about) practice **Realpolitik**, I don't really know why they are doing it. Either they are doing that because they are aping the old democracies — but then they are aping it simply in stench — or they are not really worth their names. I wonder why Poland hasn't recognized Lithuania, why Hungary and East Germany haven't. Why don't countries which know what Soviet oppression is and what an occupying force is; why don't all those enlightened people like Havel or Walesa — why don't they make a squeak?... The most enlightened people of the various national fronts in the Soviet Union are for the independence of Lithuania. They have demonstrated to that effect. And if

they demonstrate in the Soviet Union, it is a shame for the people in the West not to do the same.

The size of the Russian helicopters dropping leaflets over Lithuania brings to my memory a similar situation in Czechoslovakia and the Sudetenland in 1938... Leaflets were dropped from the airplanes and the gist of those leaflets was exactly the same — the safety of the ethnic Germans in the Sudetenland. We know what followed... It is understandable if the "President" of the Soviet Union doesn't know any better, but the President of the United States should at least know that there are other options than Munich.

Look what is happening right now. For all intents and purposes there is nearly a total blockade. But it has disappeared from the pages of the major newspapers, as though some command had been issued. That tells something about the freedom of the press in this country.

Lithuanians, be obstinate!!!...

(ELTA, Sep., 1990)

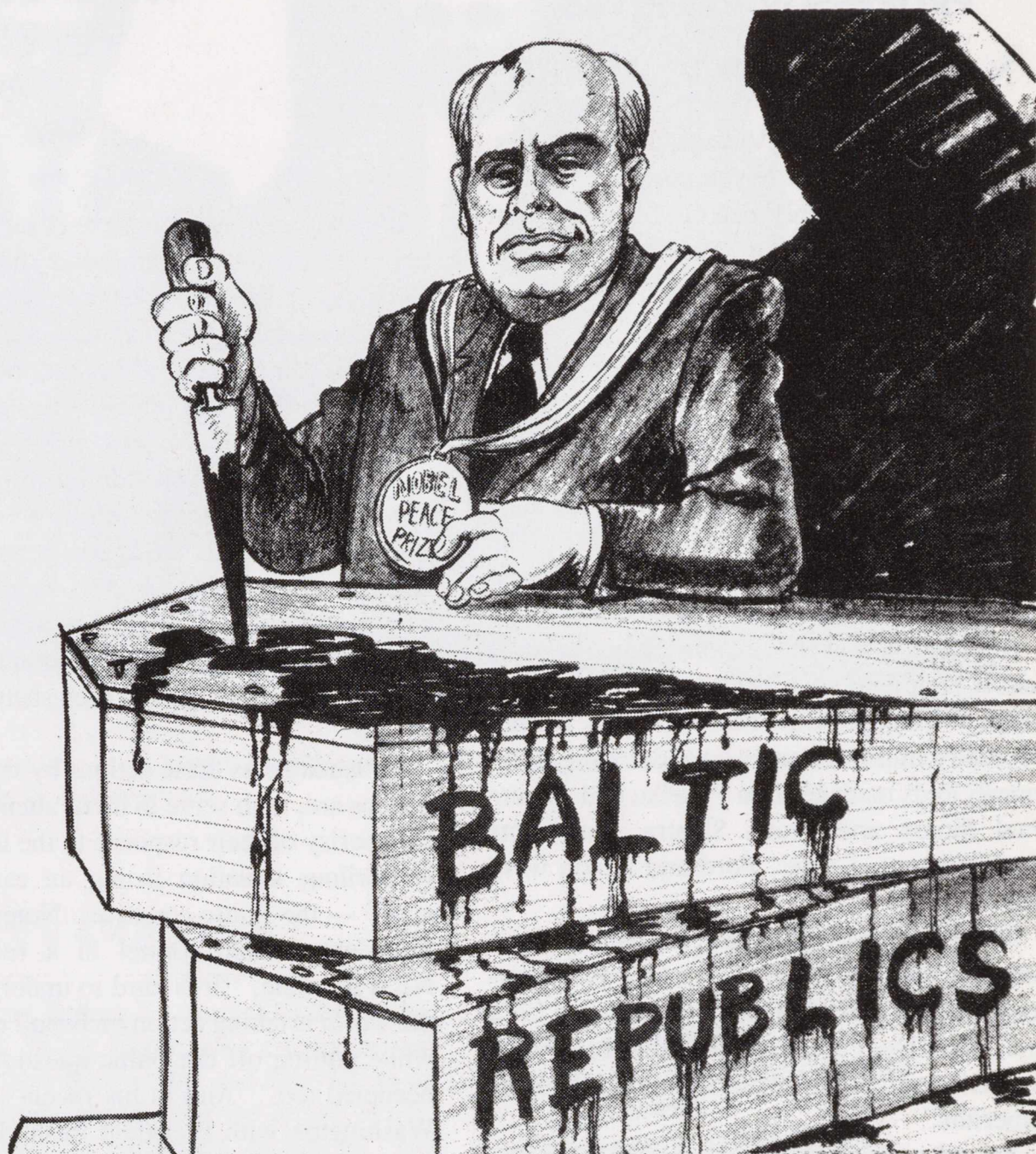
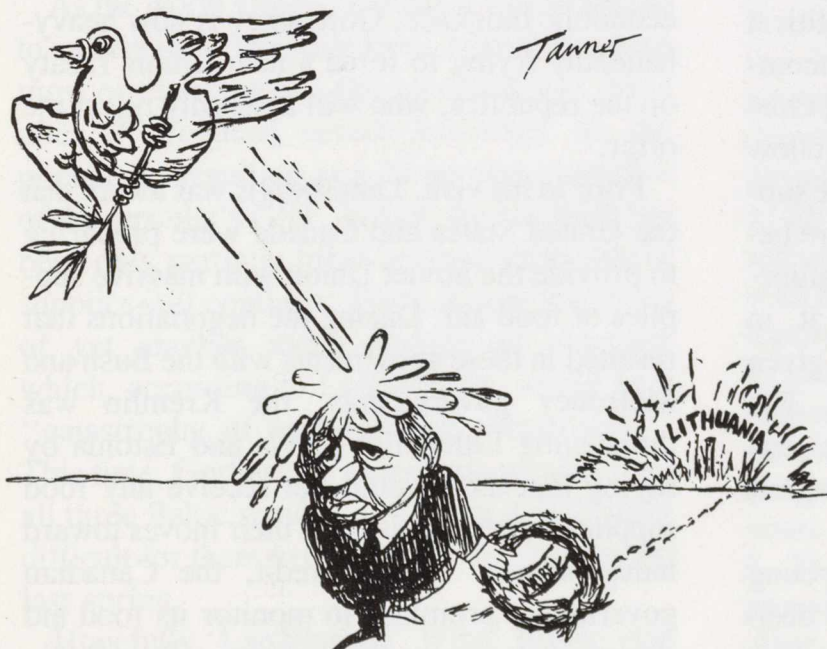
STRANGE CHOICE

Earlier this year, Lithuania's President Vytautas Landsbergis was nominated for the 1990 Nobel Peace Prize by the office of the US Senate's Foreign Affairs Committee, at the initiative of Senator Jesse Helms. The nomination stressed that Dr. Landsbergis always insisted on peaceful solutions of problems.

When Mr. Gorbachev sent additional troops into Lithuania this year, Dr. Landsbergis sought a peaceful dialogue with Moscow. When Mr. Gorbachev imposed a total blockade on Lithuania, Dr. Landsbergis appealed to his people to remain calm and help each other. And so on.

Ironically, the Nobel prize was awarded not to Landsbergis, but to Gorbachev.

This is how well-known Australian cartoonist Tanner reacted to the Nobel committee's choice:

The winner of the Nobel Peace Prize and his victim
(below)

1990 metų Nobelio Taikos Premijos laimėtojas ir jo auka (žemiau)

GULF DOUBLE-TALK

Soviet President Gorbachev has been campaigning, for several weeks now, for a peaceful solution of the Persian Gulf crisis.

At the same time, Iraqi combat forces continue to be trained inside the Soviet Union. For example, a group of Iraqi officers and sailors — sufficient to crew two small missile ships — are now being instructed at Bolderaja, just north of Riga in Soviet-occupied Latvia.

On September 13, the Latvian Parliament's Presidium condemned the use of Bolderaja facilities for the training of Iraqis. The Latvian Parliament demanded that Moscow withdraw all Iraqi soldiers from the Latvian territory and that in the future the Latvian government be consulted prior to similar foreign military incursions.

In reply the Kremlin told the Latvians that the Iraqi training program will not be interrupted.

(Baltic News, Australia, Dec. 1990)

Loreta Asanavičiūtė, 13 years old, crushed by a Soviet tank.
Loreta Asanavičiūtė, 13 metų, sutriuškinta sovietiško tanko.

XAVIER UNIVERSITY PROFESSOR RECEIVES NATIONAL ETHNIC AWARD

Lithuanian-born Dr. Vytautas J. Bieliauskas, Riley Professor of Psychology at Xavier University, was named one of 90 recipients of the 1990 Ellis Island Medal of Honor. Bieliauskas is also president of the Lithuanian World Community, an organization which represents Lithuanian emigrants in 20 countries.

Sponsored by the National Ethnic Coalition of Organizations (NECO), the award honored distinguished representatives of the multitude of ethnic backgrounds in the United States. The award recipients were honored Dec. 9 at the Waldorf-Astoria Hotel in New York City.

Bieliauskas was in notable company with fellow recipients such as Cardinal Joseph Bernardin of Chicago, Gov. Mario Cuomo, former Secretary of State Gen. Alexander Haig, Cincinnati Reds manager Lou Piniella, and singers Paul Simon and Frank Sinatra. Presidents Bush, Reagan, Carter, Ford and Nixon were also honored.

Although officially retired, Bieliauskas continues to teach in Xavier's psychology department. He has been a faculty member since 1958 and, upon his retirement, was awarded the title Distinguished Professor Psychology Emeritus.

Award recipients were selected as representatives of diverse ethnic groups. The nominations, which came through 66 of the nation's largest heritage groups, were open to any living American citizen, native or naturalized. Medals of honor were awarded to: those who exemplify the ideal of living a life dedicated to the American way of life while preserving the values of a particular heritage group; people who have contributed extraordinary service to a particular group enabling the growth and preservation of an ethnic group in the diversity of American life; those who have reinforced bonds between a heritage group and a land of origin, or to those individuals who have contributed distinguished service to humanity in any field, profession or occupation.

This is only the second time the Medals of Honor have been presented. The first occasion was in 1986 in commemoration of the 100th anniversary of the Statue of Liberty.

* * * * *

Vytautas Bieliauskas is distinguished professor of psychology (emeritus) at Xavier University in Cincinnati, Ohio, and president of the Lithuanian World Community, an organization representing Lithuanian expatriates in 20 nations.

WHY THE BALTICS MATTER

by Vytautas J. Bieliauskas

It's a fascinating exercise to observe how the fickle gaze of world attention shifts to new global hot spots, leaving behind others that only recently captured the imagination of the international community. Take the two leading headline-grabbers these days: the Persian Gulf and hunger in the Soviet Union.

Justifiably, the Bush Administration and its Western partners are forcefully showing their resolve to turn back the aggression of Saddam Hussein against Kuwait. And as winter takes center stage in Moscow, what wealthy nation can show anything but compassion for hungry Soviet citizens facing the barren shelves of food stores?

As laudable as these actions by the Western nations are, both serve to focus attention on the hypocrisy of their response to the increasingly perilous situation facing an earlier "hot spot" — the Baltic countries. Notes Estonian President Arnold Ruutel in a recent U.S. **NEWS** article, "It is hard to understand why the world is taking action on behalf of Kuwait, while putting off the Baltic question. We are occupied too." And in his recent meeting in Washington with President Bush, Lithuanian President Vytautas Landsbergis also contrasted Kuwait with the situation his nation faced 50 years ago.

Following Landsbergis to the White House days later was another visitor, Soviet Foreign Minister Eduard Shevardnadze, who returned home with up to \$1 billion in U.S. food credits. Administration officials noted that this was the largest initial aid package ever offered by the United States to any country. What wasn't said, however, was that none of the much-needed grain and other food products to be bought by the Soviet Union would ever be allowed to reach Lithuania and its Baltic neighbors.

In these times of sweeping geopolitical change, the Baltic countries serve as uncomfortable reminders that not all of Mikhail Gorbachev's satellites have been released to follow their own orbits. As they continue to seek support for their independence, the Baltics are being treated by the West like children of dysfunctional families. To further describe it in psychological terms, they are being given double-bind, or conflicting, messages. The result is simultaneous encouragement and discouragement, with the republics' fates left increasingly in limbo.

Think of the parent who would tell its young child who cannot swim, "Jump into this deep water but make sure you don't drown." Is it any different when President Bush reassures

Dr. V. Bieliauskas during a lecture in Los Angeles in 1989.

Dr. V. Bieliauskas paskaitos metu, Los Angeles, 1989.

Photo by V. Baltušienė

President Landsbergis that the United States recognizes that Lithuania is an occupied country, but then advises that to be free it must negotiate with the Soviet Union? Drowning is the likely outcome in both scenarios.

Following Landsbergis' visit with Bush, White House Secretary Marvin Fitzwater reaffirmed that the U.S. has never recognized the forcible incorporation of the Baltic countries into the Soviet Union. He added, however, that Bush hopes Lithuania and the Soviet Union will resolve the question of independence through negotiations. The demonstrated truth is that the Soviet Union refuses to negotiate with Lithuania, offering instead an "opportunity" to join the new Union of Sovereign Socialist Republics. Having failed to strangle Lithuania's declaration of independence with last spring's economic blockade, Gorbachev is now heavily-handedly trying to force a new Union Treaty on the republics, who will assuredly reject the offer.

Prior to his visit, Landsbergis was aware that the United States and Canada were preparing to provide the Soviet Union with massive supplies of food aid. During the negotiations that resulted in these agreements with the Bush and Mulroney governments, the Kremlin was threatening Lithuania, Latvia and Estonia by saying that they would not receive any food supplies if they persisted in their moves toward independence. To its credit, the Canadian government promised to monitor its food aid shipments to assure the inclusion of the Baltic republics.

Boris Yeltsin, the president of the Russian Federal Republic.

Boris Yeltsin, Federalinēs Rusijos (SFSR) prezidentas.

Bush should make it clear to Gorbachev that, despite his preoccupation with the Gulf, he is still concerned about the just cause of Lithuania, Latvia and Estonia. Like Canada, the U.S. government should state that the distribution of its "mercy lift" of food aid to the U.S.S.R. must include the Baltic countries. Washington must tell Moscow that the imposition of any new blockade will sabotage U.S. efforts to help the Soviets feed their hungry citizens.

The United States understandably needs Soviet support in the Persian Gulf and wants to help Gorbachev continue his positive reforms at home. However, there should be some clear strings attached stating that increased aid will not be forthcoming if it is to be used to punish Lithuania, Latvia and Estonia for their desire to be independent nations. The illegal occupation of these countries is a fact recognized by both international law and the Soviet parliament. Morally, there can be no wavering on the part of the United States. The destructive occupation of Kuwait is what the Baltic countries have endured for 50 years. The world's gaze may be elsewhere, but now is the time to give freedom to Lithuania, Latvia and Estonia.

As the world knows, Lithuania was subjected to an economic blockade from April throughout most of the summer. The blockade was lifted after it produced severe hardships on the population resulting in a 20 percent reduction of the republic's GNP. In fact, the blockade has been only partially lifted because shortages of supplies still continue. There is now the threat of yet another more devastating blockade which, according to Landsbergis, would be a "catastrophy of unimaginable proportions." This time, Gorbachev's blockade would cover all three Baltic republics, making it extremely difficult for them to help each other as they did last spring.

Hopefully, Landsbergis' White House visit can be interpreted as an attempt to send a message to Gorbachev.

The presidents of the Parliaments of Latvia, Estonia and Lithuania. From left: S. Gorbunov, A. Ruutel and V. Landsbergis.

Latvijos, Estijos ir Lietuvos Aukščiausiuju Tarybu pirmininkai. Iš k. : A. Gorbunov, A. Ruutel ir V. Landsbergis.

DECLARATION

The recent actions by the Soviet leadership against the Baltic States have created a real danger to their sovereignty and have led to an escalation in the use of force and to loss of life.

Expressing the steadfast desire of our peoples, as declared by our highest governmental bodies, to defend and ensure our sovereignty;

Recognizing the real dangers that the human rights of all ethnic groups are being violated on the territory of the Baltic States;

Proceeding from the conviction that the continuing development of our states can only occur through radical increase in freedom and democracy, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Russian SFSR and the Republic of Estonia announce the following:

1. The parties recognize each other's sovereignty.
2. On the territories of the undersigned, only the legally elected bodies have sovereign power. Activities of parallel structures which claim to fulfill the roles of sovereign bodies are illegal.
3. The parties consider it unacceptable to use armed force to solve any internal problems, with the exception of official requests by the legally elected bodies of state authorities.
4. Latvia, Lithuania, the **Russian SFSR** and Estonia consider it inadmissible for their citizens to partake in armed conflicts, which endanger the sovereignty of the undersigned states.
5. The parties express their preparedness to provide concrete support and assistance to each other, in cases of danger to their sovereignty.
6. The parties consider to be illegal, and strongly condemn, the provocation of inter-ethnic

conflicts for political ends.

7. Latvia, Lithuania, the **Russian SFSR** and Estonia emphasize that their mutual state relations will be developed on the basis of international law and mutual agreements.

8. The parties appeal to all states, both those who are part of the USSR, and other world states, to decisively condemn the use of armed force against the independent Baltic States and their peaceful citizens.

The use of force provides a danger to democracy and stability, not only for the USSR, but also for the world community.

This declaration will be presented to the United Nations Organization and other international bodies, and to the parliaments and governments of world states.

This declaration was signed on January 13, 1991 in Tallinn, the capital of the Republic of Estonia.

A. Gorbunov
Chairman
Supreme Council
Republic of Latvia

V. Landsbergis
President
Supreme Council
Republic of Lithuania

B. Yeltsin
Chairman
Supreme Council
Russian SFSR

A. Ruutel
Chairman
Supreme Council
Republic of Estonia

A NUN'S IMPRESSION OF ANN JILLIAN—JŪRATĖ NAUSĖDAITĖ

The opportunity of a lifetime presented itself when I learned that the actress, Ann Jillian, would be featured at the F. M. Kirby Center in Wilkes Barre, Pennsylvania, Thursday evening October 11, at 7 P.M. It was not primarily to seek information on a timely topic that I wanted to attend; but it was my desire to see and hear someone about whom I had formed a previous opinion, and also to invite her to our Villa Nursing Home.

Imagine the response of the audience as Ann Jillian identified herself as Lithuanian and sang the opening line of the Lithuanian Anthem, "Lietuva Tėvynė mūsų." Amid prolonged applause she was handed a yellow, green, and red plastic umbrella and Pittston's Knights of Lithuania expressed their love for her with a bouquet of flowers. She also satisfied a request to present a line from her "Mae West" movie before beginning the scheduled program of the evening.

Jūratė Nausėdaitė (Ann Jillian) with catholic nuns. From left: Margaret Felicissima, sister Virginia Vytell and sister Michael Maria at St. Mary's Villa. *Jūratė Nausėdaitė-Ann Jillian pozuoja su vienuolėmis. Iš k.: Margaret Felicissima, seselė Virginia Vytell ir seselė Michael Maria, visos iš Šv. Marijos namų.*

Some time in the past I had written to her after "The Ann Jillian Story" was shown on TV. I had to let her know that, after alerting all sisters at our Villa about the first showing, I actually missed seeing it by taking what I had hoped would be a short "shut-eye" before the 9 to 11 presentation. However, when I opened my eyes it was past midnight and all the Sisters had retired for the night.

To my surprise, Ann Jillian not only acknowledged my letter in a hand-written note, but also let me know how much she enjoyed the humor of it all since every Sister saw the movie except the promoter! In her first note and in the ones that followed I became aware of her sense of humor, an unfeigned love for people, an abiding faith in God.

That evening at the Kirby Center I had the opportunity to learn that Ann Jillian was "for real", and that my first impression was correct. She was an apostle of joy, of love for people, and of faith in God. Her God-given beauty was there for all to admire as she walked on the stage. Then, speaking in a clear, vibrant voice, her joy and exuberance were evident to all.

Beginning the first of the series of the **Celebrity Health Awareness Lectures** titled "Rainbow of Hope" sponsored by the Nesbitt Memorial Hospital, Ann Jillian captured the attention of the audience marked with reverent silence, occasional bursts of laughter, and with hand-clapping affirmation of her views and trust in God as a Source of strength and healing.

However, it was when members of the audience came forward to the microphones placed in two aisles to share their individual experiences in what was termed "A Conversation With Ann Jillian", that her love for people and her sympathetic nature were given full expression. As each woman gave a tear-filled testimony of her own apprehensive and frightening experience she was invited to come forward to the stage where Ann Jillian stooped to reach her with a warm and tender hug. Nothing could have been more expressive!

Community education and awareness about breast cancer proved to be an exciting and informative evening as Ann Jillian shared with openness and humor her personal encounter with breast cancer, and expressed a deep and abiding faith in God's healing power. However

THIRTY YEARS AGO IN "LITHUANIAN DAYS"

SOVIET OCCUPATION MUST END

Excerpts from a joint statement addressed to Dag-Hammarskjöld, Secretary General of the UN, by the diplomatic representatives of the Baltic States — J. Kaiv, for Estonia, Dr. A. Spekke, for Latvia and J. Kajeckas, for Lithuania.

The question of self-determination of nations and abolishment of colonialism has been raised in the General Assembly of the U.N.

In 1940 the Republics of Estonia, Latvia and Lithuania were invaded and occupied by the Union of Soviet Socialist Republics in violation of general rules of international law and existing treaties.

In 1941 German armies attacking Soviet forces invaded and occupied these countries.

In 1944 in the course of the war the forces of U.S.S.R. again penetrated the Baltic States, forcing out the German army and administration.

The U.S.S.R. has imposed on the Baltic States a Communist rule and is even alleging that these countries are part of the Soviet Union. The Moscow government has committed innumerable crimes of genocide against our nations. At the same time the U.S.S.R. is systematically exploiting the natural resources and labor of these countries to the benefit of Soviet imperialism.

The Soviet government must end the unlawful occupation of Estonia, Latvia, and Lithuania and withdraw from their territories its armed forces and administration so that these nations can resume and continue their independent national life.

Lithuanian Days, December 1960.

the joy of the evening was crowned when two Sisters from the Villa, along with their chauffeur, were invited backstage to meet Ann Jillian and to pose for a picture or two. Who could have asked for anything better?

On the return trip to the Villa that evening the "trio" agreed that Ann Jillian's goodness was more visible because she was not acting a role but was her real self. To them, (and it was said reverently) she was a mixture of Bob Hope in her flashes of humor, and something of Mother Theresa of Calcutta in her deep faith in God, in her love for the victims of cancer, and especially her desire to offer them hope and trust in God.

My first impression of Ann Jillian was not only accurate but it was deepened and affirmed after a personal encounter. She proved that people in any profession or walk of life can be a means of reaching out to people with God's love and unwavering faith in Him.

We love you, Ann Jillian-Jūratė Nausėdaitė, and we share your pride in being Lithuanian! God willing, the country of our ancestors will soon be free.

Sister Virginia, Elmhurst, PA

SOVEREIGN STATE OR HOSTILE CAPTIVE?

by Vytautas Landsbergis

There is no shortage of advice for solving the Lithuanian question these days. But to solve the problem, one has to understand it.

The latest trend, in both Soviet and Western circles, is to urge "a fair and objective" way out of the stalemate for all parties concerned — the Soviet Union, Lithuania and the Western governments, who are under public pressure to support our drive for independence. However, some of the solutions offered are neither fair nor objective.

Lithuania is not seeking to establish independence, it is working to restore an independent state that has been illegally suppressed by a foreign power and its army. It is not calling for secession from the Soviet Union because it never legally joined the Soviet Union. This is not just a legal nicety but the basic and non-negotiable premise of our March 11 declaration of independence.

Membership in the USSR had been forced upon on the Baltic states by the notorious Molotov-Ribbentrop Pact of 1939, a pact which the Congress of People's Deputies of the Soviet Union had itself recognised to be invalid last December.

If the Soviet Union enjoyed a system of checks and balances similar to the US system, then a "Soviet Supreme Court" would approve the restoration of independence to the Baltic States because their forcible incorporation contradicts the "voluntary union" clause of the Soviet Constitution and would not permit the retroactive application of punitive law.

But that is precisely what the USSR Congress of People's Deputies has tried to do by declaring our March 11 vote invalid because it contradicted a secession law that did not even exist at the time.

We have no illusions about our economic dependence on Moscow. But we find it hard to understand why in this day and age, a master-slave relationship should continue or even be encouraged — surprisingly enough, by some Western friends — as the solution to the problem?

Our elections of February 24 were democratic and legitimate. Pro-independence candidates proposed by Sajudis swept the elections under the campaign slogan of democracy and independence for Lithuania. The breakaway Lithuanian Communist Party leadership still spoke ambiguously of Lithuanian sovereignty "within the U.S.S.R."

In addition to elections, the will of the Lithuanian people has been expressed many times at mass demonstrations and in at least two major petition drives. In 1988, 1.8 million out of a population of 3.5 million rejected Soviet constitutional amendments that restricted the

Lithuanian President V. Landsbergis and US President G. Bush during their talks in the Oval Room. *Lietuvos prezidentas V. Landsbergis ir JAV prezidentas G. Bush pokalbio metu.*

Photo by Carol T. Powers, White House

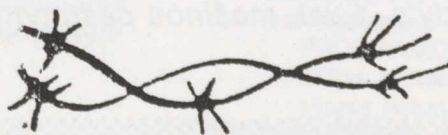
republic's sovereign rights. In 1989, 1.8 million called for the renunciation of the Molotov-Ribbentrop Pact and the withdrawal of Soviet troops from Lithuania.

If the military takes over the parliament and imposes martial law, if Gorbachev attempts to keep Lithuania in the Soviet fold as a hostile captive, we will all lose.

But if Gorbachev extends democracy to his own back yard and recognizes the democratically elected government of neighbouring Lithuania, if he presides over the peaceful dissolution of the last living empire on this Earth, if he deals with us as equal, friendly partners, we will all benefit. And he would go down in history as a great man.

Our vote for freedom is forcing Moscow to take stand — for democracy or for preservation of the holy Soviet empire.

(Condensed from a translation by Ginte Damusis, Lithuanian Information Center. Baltic News, Dec. 1990, Australia)

THE WHITE HOUSE

Office of the Press Secretary

December 10, 1990

STATEMENT BY THE PRESS SECRETARY

The President met for one-half hour today in the Oval Office with Lithuanian President Vytautas Landsbergis and an accompanying delegation of officials from Lithuania. Landsbergis, who requested the meeting, is on a private visit to the United States.

The President noted the value of personal contacts with the Baltic leaders who have shown discipline and foresight in their commitment to a non-violent solution to their problems with the Soviet government.

The President reaffirmed United States policy pertaining to the Baltic States. He told President Landsbergis the U.S. supports the right of Lithuania and other Baltic States to self-determination. The President added that the U.S. has never recognized the forcible incorporation of the Baltic States into the U.S.S.R. and assured President Landsbergis that this policy would not change. The President indicated that he and other senior Administration officials had made this point directly on more than one occasion to senior Soviet officials.

The President stressed that the U.S. wanted a peaceful solution to the problem between the Baltic States and the U.S.S.R. and hoped the Soviet government would work constructively with Baltic leaders, without resorting to threats, intimidation or the use of force.

The Gorbachev Bush doesn't see

I have just returned from a trip to the U.S.S.R. and the Baltic republics of Estonia, Latvia and Lithuania. People there think **Mikhail Gorbachev's Nobel Peace Prize was the joke of the century.** What peace? Gorbachev ordered Azerbaijani and Armenian massacres in Baku, the gassings and clubbings of Georgians in Tbilisi by shovel-wielding Russian security troops and the cruel economic blockade of Lithuania.

Right now, Gorby is suppressing the Moldavians and occupying buildings in Latvia and Lithuania. His troops have started patrolling streets and harassing citizens in Klaipeda, and he is threatening new blockades and presidential rules in occupied nations that are asking for freedom.

For all these "peace gestures," we are rewarding Gorby with food and loans.

In 1984 a KGB defector, in his book "Old Lies for New," (it should read: *A. Golitsyn's book "New Lies for Old."* ed.) told us of the latest Communist blueprint for duping the West. This plan is being followed by Gorbachev to the letter, yet President Bush refuses to see it. Why?

V. J. Sliupas
South Lake Tahoe
(Sacramento Bee Final
Monday, January 14, 1991)

P. S. This part of the letter by V. J. Sliupas was not printed: "Let's remember V. Lenin's famous words: 'When our time comes to hang the West, their own greedy businessmen will sell

CAMPBELL BILL WOULD SANCTION USSR FOR LITHUANIAN CRACKDOWN

Rep. Tom Campbell today introduced legislation to cut off proposed U.S. agricultural credits to the Soviet Union as long as the Soviet military maintains its increased presence in Lithuania.

"America must not turn its head away from this brutal oppression," Campbell (R-Stanford) said. "We must let the Soviet Union know that a step backward in human rights and political freedom in the Baltics will mean a step backward in the economic assistance it can expect from the United States."

The Campbell bill, the Baltic Freedom Act of 1991, also would pressure the Soviet Union to refrain from similar crackdown in the other two Baltic republics, Latvia and Estonia. It would prohibit the credits until the President has certified the Soviet military presence in those three republics does not exceed its Jan. 1, 1991 level.

"The people of the Soviet Union will know their food lines are a little longer because of what their leaders have done in Lithuania," Campbell said. "And they will know that similar brutality in Estonia or Latvia will dash hopes of the United States helping to shorten those lines in the near future."

us the rope.' Eduard Shevardnadze warned us of this threat, yet George Bush insists on delivering the rope to the Soviets! Is there a secret plot between a KGB protégé and ex-CIA chief?"

January 15, 1991

ALERT FROM LITHUANIANS TO U.S. Jan. 15, 1991

A message from the Lithuanian parliament to our members in Europe says that they are on alert for a possible air attack on the parliament building tonight or tomorrow. They say that Varennikov and Achalov, both military commanders, are both in Lithuania, along with three battalions of land and air troops.

In Europe we are getting this out to parliamentarians with the demand that they 1) recognize the Baltic republics; 2) break the Gulf coalition; 3) support the French initiative; and 4) condemn the Hitler-Stalin Pact.

Congressmen and Senators should be contacted with this message, especially those who supported or initiated resolutions on the Baltics last week.

Los Angeles, January 15, 1991

The Los Angeles City Council passed a Resolution regarding the events in Lithuania. The resolution, co-authored and presented by Hal Bernson and Mike Woo, won great support from council president V. Holden, Z. Yaroslowsky and other council members, except J. Mills-Flores, who tried to impress everyone with her knowledge of rules and regulations and postpone passage of the Resolution until Friday, Jan. 18.

Rimas Mulokas was instrumental in preparing the Resolution.

AKAI • SANYO • JVC • SEIKO • TOSHIBA • CASIO • SHARP • MINOLTA • CITIZEN • SONY • NEC

Pirmoji rusų-lietuvių parduotuvė Los Angeles parduodanti STEREO — VIDEO — RADIO — FOTO APARATUS, tinkančius Sovietų Sąjungos sistemai.

EVROPA ELECTRONICS

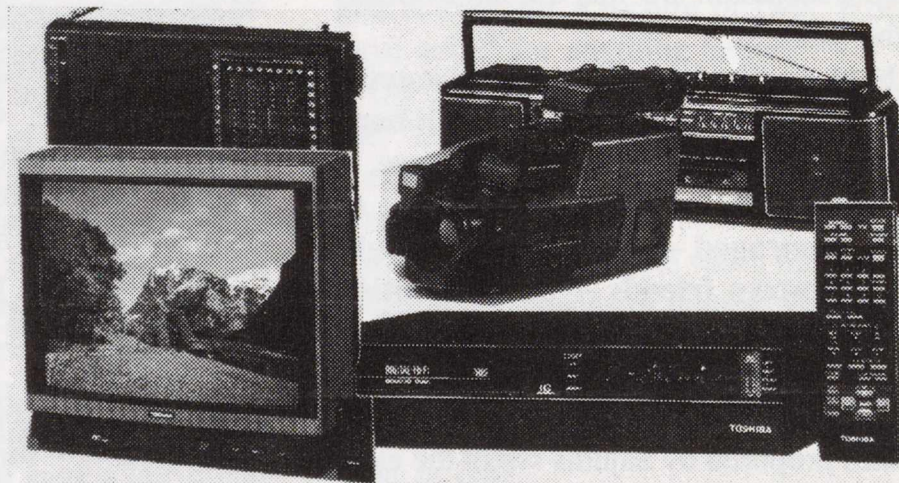
☐ Esame pirmoji įstaiga Los Angeles, siunčianti siuntinius sudarytus iš mūsų krautuvėje pirktų prekių, į Lietuvą ir kitus Sovietų Sąjungos kraštus, **mufta apmokant čia.**

☐ Parduodame japonų gamybos televizijos, video aparatus, telefonus, video-magnetofonus tinkančius Europos arba Amerikos sistemoms.

☐ Tikrai pas mus gausite kvalifikuotų tarnautojų patarimus kokios prekės turi paklausa Lietuvoje. Specialios kainos dėl atvažiuojančių lietuvių.

☐ Tarnautojai kalba lietuviškai.
☐ Garantuotos žemos kainos.

Krautuvė atdara: kasdieną 11 — 8 v.v., sekmadieniais 12 — 5 v.v.

EVROPA ELECTRONICS
7117 SUNSET BOULEVARD, SUNSET GALERIA, HOLLYWOOD,
CA 90046
Tel. : (213) 851-8401

Kampas La Brea, šalia El Pollo Loco ir Wendy's. 1 val. mašinos pastatymas veltui.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

Žurnalo ir knygų
PLATINTOJAI

J. A. V-se

Boston, MA—Baltic Associates
P.O. Box 1406 GMF
Boston, MA 02205

Chicago, IL—"Patria",
2646 W. 71st St.
Chicago, IL 60629

"Gifts International"
2501 W. 71st St.
Chicago, IL 60629

Balzekas Museum
of Lithuanian Culture
6500 So. Pulaski Rd.
Chicago, IL 60629

"Sėklyčia"
2715 W. 71st Street
Chicago, IL 60629

Cleveland, Ohio—Dievo Motinos par.
knygynas
64 East 226th St.
Euclid, OH 44123

Detroit, Mich.—Šv. Antano parapijos
spaudos kioskas
1984 — 25th St.
Detroit, MI 48216

Los Angeles—D. Domkienė
Šv. Kazimiero par.
spaudos kioskas
2718 St. George St.
Los Angeles, CA 90027

AUSTRALIJOJE
A. Kubilius
131 Crozier Ave.
Edwarston, SA 5039
K. Pocius
6-8 Eastray St.
Norwood, SA 5067

KANADOJE
V. Aušrotas
29 Sun Row Drive
Weston, Ont M9P 3H5
S. Prakapas
49 Norseman St.
Toronto, Ont. M8Z 2P7
J. Šiaučiulis
1465 Rue de Seve
Montreal, Que M4E 2A8

BALTIC BAKERY

Savininkai — ANKU ŠEIMA

4627 So. Hermitage, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) LA 3-1510
ir
2616 West 69th Street, Chicago, IL 60629 Tel.: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI
savo uždaviniams vykdyti Lietuvos Laisvės Išdūi — laisvajai Lietuvai
padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, radijo
transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams
gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P. O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.

Vytautas Šeštokas — pirmininkas
Vladas Gilyas programų koordinatorius
3329½ Atwater Ave., Los Angeles,
CA 90039, Tel.: (213) 662-6906

BALTIMORE, MD.

"RADIJO VALANDĖLĖ LIETUVIAMS"

Girdima sekmadienio rytais nuo
10:30 iki 11:00
WBMD—750 Kilocycles
Programos vedėjas:
J. Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais
9:00—10:00 val. ryto iš WCAV-FM 98
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, MA 02402
Telefonas: (508) 586-7209

CHICAGO, IL.

"Lithuanian-American Radio"
—Amerikos Lietuvių Radijo—

Sekmadieniais
nuo 7 val. iki 8 val. ryto
iš WCEV stoties 1450 AM banga
Programos vedėjai:
Anatolijus Šlutas
Anglų kalbos skyrelio:
Frances Šlutienė
2638 W. 71st St. Chicago, IL 60629
Tel.: (312) 778-2100

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Programos vedėja:
Kazė Brazdžionytė
511 SO. NOLTON AVE.
WILLOW SPRINGS, IL 60480
tel.: (312) 839-2511

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA

TĖVYNĖS GARSAI

Girdima sekmadieniais 6:00-7:00 val. vak.
Stotis WCPN, banga FM 90.3

Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio
44121
Telefonas: (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA

Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:

KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VAL.

WPON — 1460 AM
Pirmadieniais ir penktadieniais nuo 3-4 val.
vak.

Programos ved. Algis Zaprackas
Bendradarbiai: Ant. Zaprackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys.

2222 Franklin Rd.
Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
WRYM—840 AM

Sekmadieniais 10:30 — 11:30 ryto
Programos vedėjas A. Dragūnevičius
127 Wellington Dr., Farmington, CT
06032

Tel.: (203) 677-8567

Bendradarbiai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas
Longinas Kapeckas
Leonas Lėtas-Adamkevičius
ižd. Alis Simonaitis

HOT SPRINGS, ARK
LITHUANIAN BROADCASTING
SPA

"LEISKIT Į TĖVYNĘ"

Girdima sekmadienio rytais
9 val. 30 min.
iš KIXT stoties, 1420 AM banga
Vedėja Salomėja Šmaizienė
204 Hilltop Drive,
Hot Springs, AR 71913
Telefonas: (501) 321-9641

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

NEW JERSEY — NEW YORK

"LIETUVOS ATSIMINIMAI" radijo val.
girdima sekmadieniais, 2 — 3 v. p.p.
iš Seton Hall Universiteto stoties,
89.5 FM banga.

"MUSIC OF LITHUANIA" programos,
vedamos anglų kalba iš tos pačios stoties,
girdimos sekmadieniais 1 — 2 v. p.p.
Dr. J. J. Stukas — direktorius,
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WNWK stoties 105.9 FM
banga

ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R.
Kirsteinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr.,
Rūta Ilgūnaitė, ižd., L. Laukaitienė, narė
320 Duman St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais — 7:15
iki 8:00 val. ryto
WNTY — AM 99 — Southington, CT

Vedėjas: Antanas Paliulis
105 Sunnyside Ave.,
Waterbury, CT 06708
Tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius
1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Išsteigta 1951 m.
Sekmadieniais 2:00 iki 2:30 val. po pietų
iš CHIN stoties. Banga 100.7 FM
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2,
CANADA
Telefonas:(416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas: Dr. J. Gallius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kazlūnas

Adresas: Sezione Litvana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

